

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 30. broj

24. srpnja 2025.

cijena 300 Ft

Obilježen Dan hrvatskog školstva u Mađarskoj

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

4. i 5. stranica

Bunjevačke kraljice

6. stranica

XI. Susret hrvatskih kulturnih društava

7. stranica

„Kup podravskih ribiča“ 2025.

10. i 11. stranica

Hrvatski kampovi

Ljeto je u punom jeku, a djeca i mladež nemaju školske obveze i zato se mogu baviti slobodnijim aktivnostima. Sloboda daje niz mogućnosti da mladi naraštaji ostvare sebe, da se bave svim onim za što nemaju vremena tijekom školske godine. Naravno, mnogima je ta velika sloboda zbunjujuća jer ne znaju što bi učinili s vremenom pa se od dosade nađu na lošem mjestu ili u lošem društvu. Zajednica koja se brine za svoju buduću generaciju i u ljetnim danima ne zaboravlja na svoju mladež. Upravo je ljeto ogromna mogućnost za odgoj te se u opuštenom ugođaju nude aktivnosti koje mladi vole i koje ih usmjeravaju prema svakodnevnim vrijednostima. Uče ih o važnosti međuljudskih odnosa i ljepoti druženja u dobrom društvu.

Hrvatska zajednica također nudi kampove za mlade u kojima ih pokušava usmjeriti na ljubav prema hrvatskoj kulturi i jeziku. Cilj im je svakako komunikacija na narodnosnom jeziku, što je dobro upravo za onu djecu i mlade koji u krugu obitelji ne govore hrvatski jezik jer su djeca iz mješovitih brakova ili su njihovi roditelji zaboravili jezik. Društvene igre, druženje uz glazbu, izleti, zajedno pečenje palačinki ili sakupljanje kamenčića, izrada raznih panoa, vožnja biciklom, ples i sve druge aktivnosti – ako se uz njih govori hrvatski jezik – najbolji su sati hrvatskog jezika. Naravno, za to trebaju i djelatnici kampova koji govore hrvatski jezik i koji znaju dobro komunicirati jer nam je poznato da naši mladi međusobno često govore mađarski jezik, što je većini lakše i brže. U nekim kampovima posebno se pazi na to i angažiraju se učitelji hrvatskog jezika, članovi narodnosnih samouprava ili hrvatskih civilnih udruga koji dobro komuniciraju, poznaju kulturu hrvatskog naroda i tako mogu predati mladima istinske vrijednosti hrvatske zajednice. U većini slučajeva to se i ispunjava i mladi usvajaju mnogo hrvatskih sadržaja te o njima komuniciraju na hrvatskom jeziku, većinom kad ih voditelji na to ponukaju.

Najviše se komunikacije ostvaruje u međunarodnim kampovima u kojima sudjeluju i mladi iz matične domovine, pa bi možda bilo vrijedno organizirati više takvih kampova kako bi se uvijek bavala komunikacija na hrvatskom jeziku.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Tako to bude kad se čovjek uljulja
pa zaboravi kako bi stvari,
pa i narodnosne, trebale izgledati.”

Ovih sam se dana skoro onesvijestila. Tako to bude kad se čovjek uljulja pa zaboravi kako bi stvari, pa i narodnosne, trebale izgledati. Naime, Mađarska novinska agencija (MTI) objavila je informaciju o neočekivanom preokretu, a vijest su prenijeli i brojni portali: Vijeće Europe odlučilo je u korist Mađara.

Što se dogodilo? Riječ je o pravima Mađara u Sloveniji.

U izvješću o primjeni Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima (ECRML) stručni odbor zadužen za praćenje provedbe povelje utvrdio je da, iako slovenska vlada od 2021. godine osigurava sredstva za poboljšanje kadrovskih uvjeta za mađarske radijske i televizijske emisije, Slovenija ne osigurava dovoljno vremena za emitiranje programa na mađarskom jeziku. Država, dakle, nije poštovala pravila te je dobila upute da mora osigurati više emitiranog vremena za televizijske emisije na mađarskom jeziku i proširiti njihovu ponudu. Priopćilo je to Vijeće Europe sa sjedištem u Strasbourgu, koje inače broji 46 članica.

U izvješću je također navedeno da je Slovenija dužna održavati televizijski kanal na mađarskom jeziku, no u stvarnosti omogućuje emitiranje programa samo četiri puta tjedno po pola sata, što predstavlja neispunjavanje obveza.

Vijeće Europe ističe da dva jezika koja govore najveće manjinske zajednice u Sloveniji – mađarski i talijanski – uživaju „relativno visoku razinu” zaštite. Dvojezično obrazovanje na mađarskom i slovenskom jeziku dostupno je na svim razinama osim sveučilišne. Postoje zakonski temelji za široku uporabu mađarskog i talijanskog jezi-

ka koji su na određenim područjima službeni uz slovenski te se u određenoj mjeri koriste i na sudovima i u javnoj upravi.

Zajedno s mađarskom i talijanskom nacionalnom zajednicom 2022. godine osnovani su uredi za dvojezičnost čija je zadaća podržavati i nadzirati uporabu tih jezika u javnom životu. Prema popisu stanovništva iz 2022. godine u Sloveniji živi oko šest tisuća Mađara, dok ih je prema procjenama ukupno oko deset tisuća.

A sad pogledajmo Mađarsku.

Hrvati u Mađarskoj na javnoj televiziji imaju 26 minuta televizijskog programa tjedno. Na javnom državnom radiju svakodnevno se emitiraju dva sata radijskog programa. Te televizijske i radijske minute već godinama priprema troje stalno zaposlenih urednika.

Još 2013. godine voditeljica Studija za mađarske emisije u Lendavi (u Prekomurju) izjavila je da je 2012. godine radijski program proširen na 18 sati dnevno, a da se televizijski programi na mađarskom jeziku pripremaju četiri dana u tjednu po pola sata.

Kako navodi *orf.at*, proračun za radijske i televizijske programe na mađarskom jeziku u Sloveniji 2013. godine iznosio je 2,5 milijuna eura (otprilike 640 milijuna forinti) od čega se 1,4 milijuna eura trošilo na održavanje radija, a 1,1 milijun eura na održavanje televizije.

Krajem 2013. prema *orf.at-u* na Mura-vidéki Magyar Rádiju radilo je 16 stalno zaposlenih djelatnika, dok je na pripremi televizijskih emisija na mađarskom jeziku u sklopu slovenskog javnog medijskog servisa radilo 12 stalno zaposlenih.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI *glasnik*

**Čitajte i širite Hrvatski glasnik,
tjednik Hrvata u Mađarskoj!**

Državno narodnosno natjecanje za osnovnoškolce

U organizaciji Narodnosnog pedagoško-obrazovnog centra za nacionalne manjine pri Uredu za obrazovanje 4. lipnja održana je svečana dodjela priznanja Državnog narodnosnog natjecanja za osnovnoškolce (OÁTV) školske godine 2024./2025. Priredba je održana u svečanoj dvorani Lajosa Kossutha u Uredu Peštanske županije.

Svečanost je otvorila voditeljica odjela Narodnosnog pedagoškog obrazovnog centra pri Uredu za obrazovanje, gospođa Attila Kállay. Okupljene je prigodnim govorom pozdravio glavni župan Peštanske županije Richárd Tárnai. On je naglasio kako je dodjela nagrada vrlo važna jer potiče učvršćivanje položaja narodnosti u Mađarskoj, a narodnosti potiču raznolikost i rast cijele zemlje. Ovo narodnosno natjecanje njeguje kulturu i suradnju različitih narodnosti. Priznanja su uručile zamjenica predsjednika Ureda za obrazovanje za javno obrazovanje dr. Bernadett Puszter i voditeljica odjela Narodnosnog pedagoško-obrazovnog centra gđa Attila Kállay.

U sklopu programa otvaranja nastupile su i učenice Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ Bojana Popovics i Emília Sörös, koje su uz glazbenu pratnju glazbenih pedagoga Antuša Vizina i Gergelya Kovácsa otpjevale nekoliko tradicionalnih hrvatskih pjesama.

Povelje su dodijeljene u kategorijama: I. narodnosno mrežno jezično natjecanje iz hrvatskog jezika, II. hrvatski jezik i književnost, III. hrvatski narodopis. Priznanja su dodijeljena i nastavnicima koji su pripremali djecu.

Dio nagrađenih učenika

Narodnosno mrežno jezično natjecanje iz hrvatskog jezika

I. kategorija: škole s predmetnom nastavom hrvatskog jezika

1. mjesto – **Balázs Farkas**
2. mjesto – **Nimród Vincze Rác**
3. mjesto – **Szonja Kicsi**

Svih troje učenika učenici su 4. razreda Osnovne škole Géze Kissa iz Šeljina, a pripremila ih je nastavnica Rita Bella Ronta.

II. kategorija: dvojezične škole

1. mjesto – **Szofi Völgyi**, Hrvatsko-mađarska dvojezična osnovna škola i vrtić Petrovo Selo
2. mjesto – **Ádám Hausler**, Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo
3. mjesto – **Gábor Harangozó**, Hrvatsko-mađarska dvojezična osnovna škola i vrtić Petrovo Selo

Hrvatski jezik i književnost

I. kategorija: škole s predmetnom nastavom hrvatskog jezika i književnosti

1. mjesto – **Zselyke Csire**, Osnovna škola „Katarina Zrinski“, Serdahel
2. mjesto – **Hermína Kanász**, Osnovna škola „Géza Kiss“, Šeljin
3. mjesto – **Karolin Bottka**, Osnovna škola „Katarina Zrinski“, Serdahel

II. kategorija: dvojezične škole

1. mjesto – **Bojana Popovics**, Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža“
2. mjesto – **Rózsa Szabó Rác**, HOŠIG
3. mjesto – **Mia Manna Vám**, HOŠIG

Hrvatski narodopis

1. mjesto – **Jasna Kozarics**
2. mjesto – **Bojana Popovics**
3. mjesto – **Inez Takács**

Sve tri učenice polaznice su Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“.

Nastavnici koji su pripremili natjecatelje dobili su zahvalnice: Kristina Goher – HOŠIG; Rita Bella Ronta i Róbert Ronta – Osnovna škola „Géza Kiss“, Šeljin; Valéria Horváth Kovácssecs i Mirjana Murinyi – Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža“; Mirjana Šibalin – Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo; Anna Skrapits Timár – Hrvatsko-mađarska dvojezična osnovna škola i vrtić Petrovo Selo; Katalin Lukács Brodács i Hajnalka Proszenyak Matolá – Osnovna škola „Katarina Zrinski“, Serdahel.

Kršul

Hermína Kanász, Osnovna škola „Géza Kiss“, Šeljin s ravnateljem škole Robertom Rontom

Dan hrvatskog školstva u Mađarskoj 2025.

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra 31. svibnja u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleža obilježen je ovogodišnji Dan hrvatskog školstva u Mađarskoj. Nakon pozdravnih govora i kulturnog programa uslijedila su dva izlaganja te potom dodjela spomen-plaketa (zahvalnica) i domjenak.

Pozdravnim govorima obratili su se ravnateljica Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krleža Janja Živković Mandić, generalni konzul Drago Horvat te zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković. Spomen-plakete dodijelio je predsjednik HDS-a Ivan Gugan.

Izlaganje o predškolskom odgoju Hrvata u Mađarskoj nakon Drugog svjetskog rata održao je dr. sc. Silvestar Balić, a o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti pečuskog Hrvatskog vrtića govorila je Janja Živković Mandić. U sklopu kulturnog programa nastupila je plesna skupina pečuskog Hrvatskog vrtića i orkestar pečuske Hrvatske škole.

Troje nagrađenih pedagoga s predsjednikom HDS-a Ivanom Guganom i generalnim konzulom Dragom Horvatom

Polaznici vrtića sudjelovali su u programu

Spomen-plaketu HDS-a dobilo je četvero pedagoga koji su otišli u mirovinu: Nada Belajski, Robert Kedves, Ana Schneiderics i Marta Vígh.

Na skupštini Hrvatske državne samouprave održanoj 5. studenoga 2016. godine u Santovu usvojena je odluka o obilježavanju Dana hrvatskoga školstva u Mađarskoj u spomen na prvu hrvatsku školu u Pečuhu, koja je otvorena u svibnju 1722. godine. Tom odlukom Hrvatska državna samouprava slavi Dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj.

Svečanosti su uz ostale nazočili glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha Stjepan Blažetin i neki voditelji institucija i medija HDS-a.

O PRVOJ ŠKOLI ZA ILIRSKU MLADEŽ U PEČUHU

O „prvoj školi za ilirsku mladež u Pečuhu“ piše Đuro Franković:

Dokumenti na latinskom jeziku daju nam uvid kad je predana donacija baruna Ivana Leopolda Makara, kapetana viteškog reda: »Predaje se u gradu jedna stara zgrada s grunтом zajedno za osnivanje Pučke (trivijalne) škole svrhom da u njoj hrvatska, odnosno ilirska mladež – oba spola – uznapreduje u kršćanskom nauku i u dobrom moralu, a za sva vremena predana 26. svibnja 1721. godine.« Važniji hrvatski građani okupili su se 7. srpnja 1721. godine u kući Sime Dorošavčevića da bi primili donaciju i obvezali se na latinskom jeziku »da će zgradu što prije popraviti i daju obećanje da će ju odbraniti od svih onih koji bi zadužbini

smetali u radu.« Deklaraciju je sastavio ilirski govornik, P. Mihalj Lonović, a potpisali su je: gospodin Bonaventura Janković, gospodin Simo Dorošavčević, gospodin Đuro Stefanović, P. Mihalj Fizir, gospodin Toma Budimlija, gospodin Marko Bertić (nepismen), gospodin Pavo Petrović, gospodin Lovra Kovačević, gospodin Matija Andrašević, gospodin Petar Petrović (nepismen), Đuro Letić, gospodin Petar Orlović, István Vajda, Matija Makar (nepismen), Šimo Kujinja, Franjo Mičrić, Mihalj Matijević, Franjo Beričić i Stjepan Čurčić. Naime, postoji sličan dokument koji su potpisali spomenuti i još neki građani, ali u nešto manjem broju, na

Dio nazočnih

istom mjestu i istog dana. (Pridjevak »gospodin« pred imenima potpisivača označava da je riječ o uglednim građanima.) Od spomenutih dvadesetak uglednih Hrvata, četvorica su bila nepismena, što je važan

Nazočne je pozdravila zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković

ziku spominje i školu: »da osnovana škola donosi plodove i da trajno postoji želja da jedan fratar Družbe Isusove vodi skrb i nadzire je. Njega će uvijek imenovati sadašnji rektor, odnosno budući rektori.« Čast imenovanja i zaduženja isusovačkog fratara u njoj pripala je rektoru Jánosu Widmanu, a osim

Savjetnik predsjednika HDS-a dr. sc. Silvestar Balić

podatak kad je riječ o hrvatskom građanstvu u Ugarskoj. Primas György Széchenyi u Pečuhu svečano je inaugurirao isusovce da šire puku Božji nauk i odgajaju mladež u znanosti, što bi neosporno značilo da je cilj njihova prosvjetnog rada bio organiziranje školske nastave i odgoj mladeži. Isusovci su odmah obnovili školsku zgradu i u njoj je započeo rad. U svom godišnjaku »Littarae Collegii Quinquecclesiensis« zapisuju: »Hrvati su dobili obećanje da će jedan fratar biti zadužen za upravljanje školom!« Spomenuti fratar trebao je pridobiti ljude za dopremanje građevinskog materijala i skupiti dobrovoljne priloge u iznosu od 458 forinti. Taj je iznos bio dostatan za početak rada u školi. Naime, podmireni su troškovi za obnovu školske zgrade. Škola je bila široka 6-7, a duga 12-13 metara. Nalazila se na zemljištu tadašnje Croaten Gase, tj. u Ulici Hrvata na broju 16. i 18. (danas ulica Anna). Donator barun Makar u darovnici na latinskom je-

spomenute, njegova zadaća bila je i nadziranje škole. Barun Makar postavio je i neke uvjete: »Ako se sada ili u buduću nastava ne bi odvijala na poželjni način ili bi prestala, u tom slučaju će zadržati pravo na povratak vlasništva kuće i grunta za sebe i za svoje

Ravnateljica Obrazovnog centra Miroslava Krlež Janja Živković Mandić

potomke.« Gradski magistrat je 31. listopada 1727. godine unio u zapisnik: »Juro Marinkovics, welcher der Croatische Shulmaister...«, a nakon deset godina, 24. svibnja, spominje se ponovno »Schola Trivali Illiricae«.

(...)

U početku djelovanja škola je imala osamdesetak učenika oba spola. Gradska uprava na svojoj sjednici održanoj 22. siječnja 1745. godine donosi odluku o pravilniku škole. Propisima na latinskom jeziku regulirano je da se u interne stvari škole nitko ne smije miješati, izuzev otaca Družbe Isusove.

(...)

Hrvatska Pučka škola u Pečuhu prestaje s radom 1792., što se može smatrati i početnim valom odnarođivanja nacionalnih zajednica provedbom odluke Sabora u Požunu 1790. godine.

Izvor: Franković, Đuro. 2011.

Makari-donatori Ilirske (Hrvatske) škole u Pečuhu. Cris 13/1. 42–45.

Gradovi Valpovo i Komlov u Pannon EGTC-u

Glavna tema razgovora bila je pridruživanje Valpova Europskoj teritorijalnoj grupaciji Pannon EGTC. Također se razgovaralo i o projektima na razini prekogranične suradnje koji su važni za grad Valpovo, zatim o nadolazećoj skupštini Pannon EGTC-a na kojoj će biti izglasano pridruživanje te o turističkoj suradnji. Sudionici sastanka složili su se da je ovo važan korak za grad Valpovo kao i za proširenje same grupacije (koja broji više od pedeset članova).

Pannon EGTC djeluje od 2010. godine radi jačanja i unapređivanja društvenog i gospodarskog razvoja koji se temelji na prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji između država članica te njihovih regionalnih i lokalnih vlasti. Njegove su članice jedinice lokalne i regionalne samouprave, sveučilišta te druge javne institucije s područja Hrvatske, Slovenije i Mađarske. Područje djelovanja obuhvaća Baranjsku, Šomođsku, Tolnansku i Zalsku županiju u Mađarskoj, Virovitičko-podravsku, Osječko-baranjsku,

Međimursku i Koprivničko-križevačku u Hrvatskoj te Muravidsku regiju u Sloveniji.

Ovo partnerstvo i pridruživanje Europskoj teritorijalnoj grupaciji Pannon EGTC Valpovu i Komlovu donijet će višestruk značaj u pogledu međunarodne suradnje, razvoju novih projekata te unapređenju kulturne i turističke suradnje. Godišnja skupština Europske teritorijalne grupacije Pannon EGTC održana je 26. svibnja u Valpovu.

Branka Pavić Blažetin

Bunjevačke kraljice na Vancagi u Baji

Duhovi ili Pedesetnica slave se pedeseti dan nakon Uskrsa, a to je blagdan silaska Duha Svetoga na apostole. Na duhovski ponedjeljak slavi se pak rođendan Majke Crkve. S blagdanom Duhova povezuje se tradicijski običaj proljetnih ophoda kraljica ili ljelja u Slavoniji, Baranji, Srijemu te u bačkih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Mlade djevojke oblače svečanu nošnju s cvjetnim krunama na glavi, negdje sa sabljama, a u bačkih Hrvata s barjacima i torbonošama. Pjevaju prigodne pjesme ovisno o tome u kojoj kući se nalaze – kod župnika, učitelja, u kući s djevojkom ili momkom itd. Duhovski pučki običaj kraljica u mađarskom dijelu Bačke obnovljen je prije nekoliko desetljeća, a do danas živi u Santovu, Kaćmaru i Baji. Kraljice simboliziraju proljeće, a svojim pjesmama traže blagoslov za ukućane.

Posjet bajskoj kući

Bajske bunjevačke kraljice ispred Bunjevačke zavičajne kuće na Vancagi s članovima TS-a „Bačka“

Kako nam je kazala voditeljica Ildika Filaković, članice KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“ od 2010. godine svake godine na drugi dan Duhova, na duhovski pone-

djeljak, obilaze bunjevačke domove na Vancagi u Baji. Svake godine idu u druge domove ponajprije na Vancagi, a ove godine, 9. lipnja, obišle su šest kuća bu-

njevačkih Hrvata. Sudjelovalo je sedam osnovnoškolki. Prvo su posjetile središnju bajsku župu, gdje su započele ophod i dobile blagoslov od župnika vlč. Norberta, koji im je udijelio blagoslov. U znak poštovanja prema predcima obavezno posjećuju i Bunjevačku zavičajnu kuću na Vancagi, kako je bilo i ove godine. Naravno, obišle su i našu ustanovu, Kulturni centar bačkih Hrvata u Baji. Pripremila ih je Mirjam Filaković Czifra. Kao i svake godine, pratili su ih i članovi Tamburaškoga sastava „Bačka“ te pridruženi mladi tamburaši, pa se je i zaigralo kolo, plesalo i veselilo s domaćinima. Na kraju su bili kod jedne obitelji koja jako voli naše tradicije, njihov KUD, te ih očekuju svake godine, a uz to i lijepo pogoste kraljice.

S. B.

HRVATSKA KLUPSKA VEČER U BAJI

U Kulturnom centru bačkih Hrvata 12. svibnja održana je druga Hrvatska klupska večer, koja je u prostorijama knjižnice okupila desetak bačkih Hrvata iz Baje, Baškuta, Dušnoka i Santova. Nazočne je pozdravio ravnatelj Mladen Filaković, koji je uz ostalo kazao kako vjeruje da će biti zanimljivo i poučno, a zatim se uz moderaciju djelatnika Kulturnog centra nevezano razgovaralo na temu „Duhovi, hodočašća i hodočasna mjesta bačkih Hrvata“. Ponovno je bilo riječi o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, o tradiciji i pučkim običajima bačkih Hrvata – Bunjevaca, Raca i Šokaca. Posebno se razgovaralo o duhovskim kraljicama, koje su obnovljene prije nekoliko desetljeća, a do danas se vode u Baji, Kaćmaru i Santovu. Zanimljiv razgovor zaključen je pričom Dušnoćanke Juliške Purkove s naslovom „Pinkuški svetac 1955. godine“ koju je zabilježila i pročitala također Dušnoćanka Eszter Bogárdi.

S. B.

Mladen Filaković pozdravlja okupljene

Blagdan Duhova i salantski Hrvati

Kulturno-umjetničko društvo „Marica“ i Hrvatska samouprava Salante 7. svibnja organizirali su tradicionalni, već XI. Susret hrvatskih kulturnih društava na Duhove. Ove su godine KUD i Hrvatska samouprava zajedno priredili manifestaciju. Kažu da je tako jednostavnije i da KUD trenutačno nema dovoljno sredstava, pa je samouprava pritekla u pomoć.

Istoga dana nije služena prigodna sveta misa, nego dan poslije, u nedjelju, kad su i kraljice KUD-a „Marica“ krenule kroz selo te su na nekoliko postaja izvele običaj kraljica. Kako nam je rekla voditeljica plesnih skupina KUD-a „Marica“, kraljice ove godine nisu obilazile pojedine kuće, nego su unaprijed naznačile kad će biti na kojem mjestu, tako da su ih zainteresirani mještani mogli doći pogledati i poslušati na pet unaprijed određenih postaja: kod mjesnog poglavarstva, kod mjesnog dućana, u Ulici Ifjúság, kod Doma kulture i u Nijemetu. Istoga dana običaj su prikazali u i Šarošu.

Članovi dječje skupine KUD-a „Marica“

Prijateljice

No, vratimo se XI. Susretu hrvatskih kulturnih društava. Program je počeo u prijepodnevnom satima malonogometnim turnirom na salantskom nogometnom igralištu. Natjecale su se četiri ekipe, uz domaćine i ekipe iz Kujinja i Udvara, a najbolji su bili upravo domaćini.

Okupljanje je nastavljeno u kasnim poslijepodnevnom satima ispred mjesnog Doma kulture. Ove godine u goste nisu pozvani folklorasi iz matične domovine, nego dječje skupine pečuskog KUD-a „Tanac“.

Okupljene je u ime organizatora pozdravio predsjednik Hrvatske samou-

prave Salante Silvestar Balić. Kao i svake godine, program u povodu Duhova bio je prilika da se na pozornici predstave sve skupine KUD-a „Marica“. Svi su bili izvrsni, a osobito najmlađi, koji su izveli običaj kraljica. Uz njih je nastupila i dječja skupina KUD-a „Tanac“, Pačići, te gosti iz Udvara, Muški pjevački zbor „Hrastina“.

Dan je ostvaren uz potporu Mjesne samouprave Salante, Hrvatske samouprave Baranjske županije, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Udruge za Hrvate u Salanti i Fonda „Gábor Bethlen“.

Branka Pavić Blažetin

U Šarošu sa salantskim kraljicama

U organizaciji Hrvatske samouprave Šaroša 8. lipnja u šaroškoj crkvi služena je nedjeljna sveta misa na mađarskom jeziku. Svetu misu u povodu ovogodišnjeg blagdana Duhova pjevao je Ženski pjevački zbor „August Šenoa“ iz Pečuha. Nakon svete mise u Marijinu parku održan je prikaz običaja kraljice koji su izvele članice salantskog KUD-a „Marica“. Nakon kratkog prikaza običaja uslijedilo je druženje uz osvježavajuća pića i kolače. Hrvatska samouprava Šaroša, nakon stanke od nekoliko mandata, ponovno je utemeljena na izborima održanim 2024. godine.

BPB

„Kraljice“

Ulaganja i nakon sto dvadeset godina

Čitaonica mohačkih Šokaca utemeljena je 25. lipnja 1905. godine. Za prvog predsjednika Čitaonice izabran je odvjetnik József Járgics (Josip Jagić). Tijekom 30 godina članstvo je uspjelo formirati tako jaku zajednicu da su odlučili izgraditi novo sjedište Čitaonice. Primopredaja nove zgrade bila je 1. kolovoza 1937. godine i zgrada je otad na današnjem mjestu.

Cilj Čitaonice mohačkih Šokaca bio je očuvanje starih običaja, kulturne baštine, šokačkohrvatskog identiteta te predstavljanje svega toga u širem krugu. Sve to nije išlo bez problema. Nakon Drugog svjetskog rata 1945. godine počeli su problemi te je uredbom Ministarstva unutarnjih poslova Mađarske 1946. Čitaonica raspuštena s nekoliko drugih udruga. Svoj je rad Čitaonica ponovno oživjela nakon demokratskih promjena 1992. godine. Zgrada je nekadašnje Čitaonice mohačkih Šokaca otkupljena te su mohački Hrvati ponovno postali njezini vlasnici. Članstvo je oživjelo brojne običa-

je: proštenje na Antunovo, hrvatske svete mise, šokačke balove, grahijadu, pranje na Dunavu, kraljice na Duhove, šibare itd.

Ove godine 10. svibnja predan je na upotrebu još jedan obnovljeni dio zgrade. Čitaonica iz godine u godinu postaje sve ljepša i funkcionalnija. Na svečanosti je bio državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose Ureda premijera Miklós Soltész, priopćio je MTI.

Državni tajnik Soltész među ostalim je naglasio kako Mađarska šalje poruku svijetu da je itekako sposobna za miran suživot sa svojim narodnostima – unutar vlastite države i širom Karpatskog bazena, unatoč činjenici da su tijekom povijesti vanjske sile više puta pokušale izazvati nemir među narodima.

Predsjednik Udruge „Čitaonica mohačkih Šokaca“ Stipan Bubreg rekao je kako je zgrada Čitaonice u stalnom procesu obnove i rekonstrukcije od 2020. godine i da se polako približavaju kraju. Najnovija dovršena obnova zgrade udovoljava svim tehničkim i građevinskim parametrima i potrebama članstva u prvoj polovini trećeg tisućljeća. Udruga ima 100 članova, a njezino je djelovanje danas primjer koji bi trebale slijediti i druge civilne udruge Hrvata u Mađarskoj. Raspolaze svojom imovinom, ostvaruje prihode, brine se i ulaže u svoje članove, teži

Državni tajnik Miklós Soltész i predsjednik Udruge „Čitaonica mohačkih Šokaca“ Stipan Bubreg

k samoodrživosti kao što je tomu težila 120 godina, od svojega utemeljenja. Napravljena je vanjska izolacija cijele zgrade, uređeno je dvorište, promijenjeno je centralno grijanje (nabavljen je novi kazan), promijenjeni su crepovi na krovu, nove su električne instalacije, obojene su prostorije, u cijelosti je obnovljena klupska prostorija, promijenjena je stolarija u prizemlju, a u tijeku je projekt nabave solarnih panela – prvi bi dio trebao biti gotov ove godine, a zatim slijedi drugi dio, kupnja akumulatora. Potporu su dobili i dobivaju iz gradskog Fonda za civile i iz Fonda za narodnosti Ureda premijera (Nemzetiségi Alap). U dvorištu, prizemlju i na katu imaju klub iste veličine – u prizemlju jedna prostorija od 5 × 5 metara te središnji dio zgrade koju čini velika dvorana od 17 × 8 metara. Zgrada ima sanitarni blok, kuhinju i druge prostorije. Dvorište je višenamjensko i iznimno funkcionalno.

Branka Pavić Blažetin

TRENUTAK ZA PJESMU

Petar

Strši na grdnoj gomili mrtvaca
I sabljom maše... Sunce na umoru
Krvave zrake u lice mu baca.
On klikće kao orô na timoru.

Koloman stiže: – Petre, sam si... Gledaj!
Čemu ta borba?... Sto te peče rana.
Junače vrli, prigni se i predaj,
Znakove primi hrvatskoga bana.

– Ne, sâm ja nisam. Gle, uz bok mi stoje
Ljudevit, Braslav, Mojslav, Tomislave.
Iz zemlje niču, iz pare krvave.

Sve gledaju me. Znam čega se boje.
...Posljedni vladar mora da se sruši
S krunom na glavi, s ponosom u duši!

Vladimir Nazor

Čitaonica mohačkih Šokaca – 120 godina od utemeljenja

Govor predsjednika Čitaonice mohačkih Šokaca Stipana Bubrega:

„Prema dostupnim dokumentima, Čitaonica mohačkih Šokaca osnovana je 1905. godine. Nažalost, zbog nedostatka naziva na mađarskom jeziku odbijena je njezina službena registracija, pa je na zahtjev vlasti naziv promijenjen u *Mađarska čitaonica mohačkih Šokaca*. Bila je to prva čitaonica u Mohaču namijenjena pripadnicima nacionalnih manjina, stoga je njezino otvaranje bilo poseban događaj u životu grada. Čitaonica je započela sa 60 osnivača, a broj člano-

va u prvim godinama dosežao je oko 200. U ulici Tomori unajmili su dvije male sobe u kojima su se održavali popularni događaji.

Tijekom 25 godina, do 1930., članovi su izgradili snažnu zajednicu, a život u čitaonici postao je toliko popularan među Šokcima da je donesena odluka o gradnji nove zgrade. Sama izgradnja odgodila se za još šest godina, ali je 1936. uprava započela ostvarenje dugogodišnjeg sna Šokaca – izgradnju novog sjedišta. U tadašnjoj Ulici princa

Jenőa br. 34 (današnja Táncsics Mihály ulica), u dijelu grada gdje su pretežito živjeli Šokci, kupljena je oronula kuća. Članovi su je sami srušili, pa se na proljeće moglo započeti s gradnjom. Svaki je član pomagao koliko je mogao, sukladno svojim financijskim mogućnostima. Za manje od godinu dana izgrađena je nova zgrada, čije je svečano otvorenje održano 1. kolovoza 1937. godine. U godinama koje su slijedile, zgrada je igrala iznimno važnu ulogu u kulturnom razvoju šokačke zajednice.

Nažalost, 1946. godine Ministarstvo unutarnjih poslova raspustilo je sve čitaonice koje su djelovale u Mađarskoj, pa je tako i Čitaonica mohačkih Šokaca prestala s radom. Nekretninu je, zajedno s opremom, preuzeo grad, koji je prostor pretvorio u gostionicu. Unatoč tome, članovi su i dalje svake nedjelje dolazili kako bi razgovarali i kartali, jer im je čitaonica predstavljala kolijevku, korijen i pravi dom u kojem su se osjećali dobro.

Godine 1955. mohački Šokci pokušali su ponovno osnovati službeno ukinutu čitaonicu. Grad nije želio zadržati vlasništvo nad zgradom, ali ju, zbog tadašnjih zakonskih propisa, nije mogao ni besplatno ustupiti – pokušaj je, nažalost, propao. Zgradu je na kraju kupila lokalna poljoprivredna zadruga.

Najmlađi

Godine 1992. čitaonica je ponovno zaživjela pod nazivom *Čitaonica mohačkih Šokaca*. Zgradu je otkupila od zadruge. Članovi su obnovili i tradicije: Antunovsko proštenje, mise na hrvatskom jeziku, šokačke balove. Od 1994. održava se popularni Šokački festival kuhanja graha, a od 2009. i gastronomsko-kulturna manifestacija 'Pranje na Dunavu – Dunavsko pranje'.

I danas se u čitaonici odvija bogat kulturni život. U sklopu čitaonice djeluje više skupina: dječje plesne skupine, plesna skupina mladih, tamburaški sastavi te folklorna skupina čuvara tradicije. Od samih početaka očuvanje zgrade bilo je velik izazov za upravu i članove, no sve su obnove

Mohački svirci

obavljane složno kako bi se sačuvala ljepota 'Šokačkog doma' koji su izgradili njihovi predci."

Kronološki najvažnije obnove na zgradi Čitaonice:

- **1997.** – otvaranje klupskih prostorija, zatim modernizacija centralnog grijanja velike dvorane, zamjena podnih obloga i stolarije
- **2011.** – izgradnja novog sanitarnog čvora i zatvorenog hodnika, potom popločavanje dvorišta i izgradnja nadstrešnice
- **od 2020.** – otvaranje državnih investicijskih fondova, iz kojih je Čitaonica, zahvaljujući uspješnim natječajima, osigurala: iz fonda za nacionalne manjine 12 927 000 forinti, iz gradskog civilnog fonda 11 800 000 forinti.

Zahvaljujući tim sredstvima izvedene su sljedeće obnove: zamjena krova, kupnja garaže, vanjska izolacija, izolacija stropa, mo-

dernizacija grijanja, nabava klima-uređaja, a trenutačno je u tijeku projekt postavljanja solarnih panela, čija se prva faza realizira ove godine.

Od 1992. godine predsjednici Čitaonice bili su Mátyás Czita, Antal Pávkovics i György Jaksics. Članstvo, zajedno sa svim suradnicima, pridonijelo je uspješnom djelovanju i razvoju Čitaonice mohačkih Šokaca u protekle 33 godine.

Svečane govore održali su državni tajnik Miklós Soltész, gradonačelnik Mohača Gábor Pávkovics, a zgradu je blagoslovio župnik Ladislav Bačmai. Nakon toga uslijedio je nastup dječje i omladinske plesne skupine Čitaonice mohačkih Šokaca pod vodstvom Beáte Jankovits. Izveli su plesove šokačkih i gradišćanskih Hrvata. Za glazbeni završetak programa pobrinuo se seniorski tamburaški sastav Čitaonice mohačkih Šokaca.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

Mohač – šokačke djevojke

„KUP PODRAVSKIH RIBIČA“ 2025.

Ako sam dobro vidjela, na prijelaznom peharu „Kupa podravske ribiča“ prva je ugravirana godina 2007. Od tada se svake godine održava ovo popularno druženje podravskih Hrvata – ali ne samo njih nego i njihovih prijatelja te ljubitelja ribolova. Prijave su uvijek otvorene, a organizatori rado primaju sve zainteresirane. Tako je bilo i ove godine.

Hrvatska samouprava Šomoške županije organizirala je 14. lipnja natjecanje „Kup podravske ribiča“ na ribnjaku u Domolšu, pokraj Sigeta. Domaćin priredbe ove je godine bila Hrvatska samouprava Daranja. Okupilo se stotinjak ribiča, a za Kup se natjecala 41 ekipa. Dobrodošlica natjecateljima i njihovim navijačima te svečano otvorenje održani su u ranim jutarnjim satima kod kuće ribnjaka. Natjecanje je trajalo od 8:00 do 12:00, nakon čega je uslijedilo vaganje ulova, objava rezultata, dodjela nagrada i zajednički ručak.

„Natjecanje se održava među ekipama hrvatskih samouprava, ustanova i civilnih udruga iz regije te gostujućih ekipa iz Hrvatske“, rekao je predsjednik Hrvatske samouprave Šomoške županije Zoltán Solga u ime organizatora.

Svaka organizacija ima mogućnost, uz uplatu kotizacije, prijaviti tim od dva člana (ekipa može biti i mješovita) uz obvezu pridržavanja pravila natjecanja: dolazak na vrijeme, hranjenje ribe, sudjelovanje na zajedničkom doručku, korištenje dvaju štapova i dviju udica po osobi, brzo skida-

dinsku ekipu (do 14 godina), najmanju i najveću ulovljenu ribu, najmlađeg ribiča, ekipu s najviše ulovljenih riba te za motivaciju.

Četveročlanu ocjenjivačku komisiju činili su predstavnik Hrvatske samouprave Daranja, vlasnik ribnjaka, povjerenik Hrvatske samouprave Šomoške županije i bilježnik.

nje ulovljene ribe s udice, stavljanje u čuvaricu te vraćanje u vodu. Mjerenje se vrši na licu mjesta, a prihvaćanjem rezultata isključuje se mogućnost žalbe.

Pri ocjenjivanju vrijedi svaka ulovljena riba – svaki gram donosi jedan bod. U slučaju izjednačenih težina odlučuje broj ulovljenih riba, a zatim težina najveće ribe. Pobjednik je ekipa s najviše osvojenih bodova.

Prvoplasirana ekipa osvaja prijelazni pehar „Kup podravske ribiča“ na godinu dana te je dužna na pehar ugravirati datum pobjede i ime ekipe na estetski način. Za prvo, drugo i treće mjesto dodjeljuju se pehari i povelje.

Posebne nagrade dodijeljene su za: najbolju žensku ekipu, najbolju omla-

Nagrade su natjecateljima uručili glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Hrvatske samouprave Šomoške županije Zoltán Solga i predsjednik Hrvatske samouprave Daranja Đuso Gorjanac, dok je rezultate pročitao v. d. ravnatelj Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin.

Najmlađi natjecatelj bio je Milán Kráner, koji je sa svojim ocem Norbertom Kránerom sudjelovao u ekipi Podravci II. iz Daranja. Milán je ulovio tri ribe.

Tamara Szolga iz ekipe Méhecské Fók ulovila je 10 riba i kornjaču, nagrađena je

plišanom igračkom – kao najmlađa ženska natjecateljica.

Zoltán Vertkovci iz ekipe Novoseljani ulovio je najmanju ribu – dugu 14,5 cm.

Najveću ribu, dužine 60 cm, ulovio je Máté Balatinác iz ekipe Vršenda.

Najbolja ženska ekipa natjecanja bila je ekipa Trillák iz Izvara, a činile su je Ilona Gulyás Papics i gospođa Mihály Babaicsa.

Na ovogodišnje natjecanje prijavila se 41 dvočlana ekipa. Sudjelovali su i djeca i mlađi, žene i muškarci. Među ekipama bile su ekipe: Dombol I., Dombol II., Podravci I., Podravci II., SOS – Sósvertike, Méhecskék Fók, A Nagyk Fók, A Favégók Fók, Veterani Martince, ŠRD Linjak Topolje, Vršenda, Karasi (Brlobaš), Karasi II. Brlobaš, Karasi III. Brlobaš, Siget, Križevci I., Križevci II., Križev-

POREDAK NAJBOLJIH EKIPA:

- **I. mjesto:** Veterani Martince (Márton Balatinác i Ferenc Kráner) – ulovili 24 ribe, među kojima i jednu od 59 cm, s ukupnim ulovom od 18,28 kg.
- **II. mjesto:** Ekipa Sigeta (Péter Ronta i József Magda) – 31 riba, ukupno 15,01 kg.
- **III. mjesto:** Dündi Duó Barča (György Kovács i Gábor Rapkai) – 13,5 kg ulova.

ci III., Ácsok – Martinci, Potonja I., Potonja II., Potony Group Zrt., SP (Potonja), Stari Bordini Martinci, Mi Hrvati Martince, Naši ljudi Mišljen, Aszfaltbetyárok Martinci, Dündi Duó Barča, Hektár Harcosok Barča, Novoseljani, Csöpi Novo Selo, Jankovics Team Novo Selo, Novoseljani II., Darányi szomszédok, Zeus Bojevo, Alfák Bojevo, Starin I., Starin II., Čukaš Izvar, Trillák Izvar i Lukovički lepi dečki.

Branka Pavić Blažetin

Nastavlja se projekt međudržavne suradnje triju škola

Od 12. do 16. svibnja učenici i učitelji triju škola sudjelovali u projektu međudržavne suradnje osnovnih škola – Osnovna škola „Stjepan Radić” iz Božjakovine, Osnovna škola Kiseljak iz Bosne i Hercegovine te Osnovna škola Mihovila Nakovića iz Koljnofa u Mađarskoj. Cilj susreta bio je upoznavanje hrvatske manjine u Mađarskoj te povezivanje učenika na zajedničkim aktivnostima. Na poziv ravnateljice koljnofske škole Ágnes Sárközi ove su godine domaćini bili učenici, roditelji i učitelji iz Koljnofa. Ova suradnja dio je dugoročnog projekta koji povezuje tri škole i tri zemlje, a njegovi su ciljevi razmjena kultura, razvijanje međukulturnog razumijevanja te njegovanje hrvatskog jezika i tradicije.

Svi zajedno

Suradnja između Osnovne škole Kiseljak i Osnovne škole Mihovila Nakovića traje od 2011. godine, kad su općine Kiseljak i Koljnof potpisale povelju prijateljstva. Od 2018. u projekt je uključena i Osnovna škola „Stjepan Radić”. Tad je potpisana povelja prijateljstva između Osnovne škole „Stjepan Radić” i dviju partnerskih škola. Prvi zajednički susret svih triju škola održan je 2018. u Kiseljaku. Od tada svake godine druga škola preuzima ulogu domaćina u razmjeni učenika. Učenici redovito sudjeluju na kreativnim radionicama, upoznaju kulturu i tradiciju zemlje domaćina, pohađaju nastavu te se izravno upoznaju s obrazovnim sustavima susjednih zemalja.

I ove su godine učenici dopodne pohađali nastavu, a poslijepodne domaćini su im organizirali zanimljive programe i izlete. Putovanje u Mađarsku bilo je više od običnog školskog izleta – bilo je to iskustvo učenja uz druženje, razmjenu kultura i razvijanje tolerancije. Učenici su naučili mnogo o hrvatskoj manjini u Mađarskoj, stvorili nova prijateljstva i s oduševljenjem se prisjećaju svakog trenutka. Njihovi dojmovi i sjećanja na ovo putovanje svakako su najvredniji dio ovog projekta.

Evo kako su putovanje doživjele učenice Lucija Lončar i Lucija Ivoš iz Osnovne škole „Stjepan Radić”:

U ponedjeljak 12. svibnja svoje smo putovanje započeli okupljanjem u knjižnici, gdje smo čekali učenike iz Kiseljaka. Odlično smo se zabavljali igrajući razne igre. Bili smo jako uzbuđeni zbog putovanja i jedva smo ga dočekali. Putovali smo oko četiri sata. Tijekom vožnje je vladala ugodna atmosfera i svi smo se brzo upoznali.

Nismo imali pojma kako zamisliti Koljnof – je li velik, malen, stariji ili moderniji... Tog smo dana upoznali i naše domaćine, koji su nas jako ljubazno ugostili.

U utorak smo išli u posjet mjesnoj samoupravi, gdje smo upoznali načelnika Koljnofa. On nam je pričao doista zanimljive stvari. Nakon toga vratili smo se u školu i bavljali uz stolni tenis, Rubikove kocke, Dobble i druge igre. Posjetili smo njihovu predivnu crkvu u Koljnofu,

U Šopronu

zatim muzej, a onda smo išli na Goru, gdje smo se odlično zabavili i jeli prefini gulaš i muffine. U srijedu smo imali sportsko prijepodne – igrali smo hokej u dvorani i još mnoge zabavne igre. Poslijepodne smo posjetili grad Šopron, a jedan od najboljih dijelova bila je bob-staza – ondje smo se jako zabavili.

Zadnjeg dana u Mađarskoj išli smo na cjelodnevni izlet. Prvo smo posjetili Pannonhalmu, gdje smo vidjeli prekrasan samostan, baziliku i knjižnicu, uključujući i najstariji dokument u Mađarskoj. Nakon toga otišli smo u

Prijateljstvo koje traje

Győr, gdje smo proveli slobodno vrijeme u trgovačkom centru. Za kraj posjetili smo Lébény i razgledali njihovu crkvu. Bilo nam je jako lijepo i jako smo se zabavili!

Izvor: www.os-stjepan-radic-bozjakovina.skole.hr

KOLJNOF – U Koljnofu je 24. svibnja održan prvi susret sudionika VII. putovanja „Po staza naših starih”, koje se ove godine održalo od 4. do 13. srpnja. U tom su razdoblju sudionici proputovati dvadesetak gradova u četiri države.

PEČUH – Učenici sedmog i osmog razreda Obrazovnog centra Miroslava Krležę i ove su se školske godine prijavili na Državno natjecanje iz hrvatskoga jezika i književnosti te narodopisa. Nakon pismenog dijela u drugi (usmeni) krug plasirali su se sljedeći učenici:

Iz narodopisa: Lili Böröcz, Vesna Sarolta Böhm, Mirna Kassanin, Gergely Kovács, Jasna Kozarics, Bojana Popović, Inez Takács, Damjan Végh.

Iz hrvatskoga jezika i književnosti: Zora Gyömbér, Lili Kovácssecs, Bojana Popović, Inez Takács.

Učenike su pripremile nastavnice Mirjana Murinyi, Valerija Horvath Kovačević i Gabriella Kohuth Várhelyi.

Učenice su ostvarile izvrsne rezultate na državnom natjecanju iz hrvatskog narodopisa:

1. mjesto – **Jasna Kozarić** (8. b)
2. mjesto – **Bojana Popović** (8. b)
3. mjesto – **Inez Takács** (8. b).

Njihova je mentorica nastavnica Mirjana Murinyi.

Škola se ponosi i uspjehom na natjecanju iz hrvatskoga jezika i književnosti, gdje je prvo mjesto osvojila Bojana Popović, učenica 8. b razreda. Njezina mentorica bila je Valerija Horvath Kovačević.

ŠELJIN – Na državnom natjecanju Croatiada – Kazivanje stihoa, koje organizira Hrvatsko društvo za školovanje (HDS), učenici Osnovne škole Géze Kissa iz Šeljina postigli su vrlo lijepe rezultate. Školu su predstavljali:

- **Iván Márkó Vukovics** (1. b razred)
- **Natália Fekete** (4. b razred)
- **Kristóf Bodonyi** (5. b razred),
koji je u svojoj kategoriji osvojio četvrto mjesto.

PEČUH/OSIJEK – Učenici Osnovne škole Miroslava Krležę 13. svibnja 2025. sudjelovali su na međunarodnoj smotri „Biosigurnost i biozaštita”, organiziranoj u Osnovnoj školi Vijenac u Osijeku. Dvoje učenika iz 9. razreda – Fruzsina Preiner-Ráduly i Richárd Lőrincz – osvojili su brončanu medalju. Njihova mentorica bila je profesorica Tündi Somogyi.

SERDAHEL – Na Državnom natjecanju osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti u kategoriji škola s predmetnom nastavom učenici Osnovne škole „Katarina Zrinski” postigli su sljedeće rezultate:

1. mjesto – **Zselyke Csire** (7. razred)
3. mjesto – **Karolin Bottka** (8. razred)
4. mjesto – **Noel Tislér** (7. razred).

Njihova mentorica bila je nastavnica Katica Lukač Brođač.

Metode za uspješno usvajanje hrvatskog jezika

U organizaciji Narodnog pedagoškog obrazovnog centra, Hrvatskog dječjeg vrtića u Serdahelu i Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski” pri kraju školske godine u prostorijama Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin” u Serdahelu priređeno je usavršavanje za odgajateljice, učiteljice i učitelje razredne nastave hrvatskih pomurskih odgojno-obrazovnih ustanova. Tema usavršavanja bila je „Mogućnosti razvoja učenja hrvatskoga jezika u dječjim vrtićima i osnovnim školama”. U ime obrazovnog centra sudionike su pozdravili suradnici centra dr. sc. Tomislav Krekić i Annamária Brad Szarka te zahvalili svima na sudjelovanju i na ustrajnom radu u narodnosnom obrazovanju. O kreativnim metodama i digitalnim alatima govorila je Marija Žužić Kovač, ravnateljica Hrvatske osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, a o metodama učenja hrvatskog jezika u dječjim vrtićima Zlata Stricz Soltész, odgajateljica iz dječjeg vrtića Miroslava Krleže u Pečuhu. Ujedno je predstavljena knjiga Zlate Stricz Soltész „Naše brojalice, stihovi i pjesme”. Na usavršavanju je bila i ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös.

U sklopu Ureda za obrazovanje djeluje Narodnosni pedagoški obrazovni centar koji se brine o stručnoj pomoći narodnosnim odgojno-obrazovnim ustanovama i pruža pedagoško-stručne usluge za jednojezične, dvojezične narodnosne ustanove te za ustanove s predmetnom nastavom narodnosnog jezika kao i za njihove djelatnike. Centar već godinama pomaže u ostvarivanju stručnih usavršavanja. Ovaj put za to su se angažirale odgajateljice iz serdahelskog dječjeg vrtića.

Marija Žužić Kovač

„Nikad nije dosta metodike u učenju hrvatskog jezika. Danas djeca stižu u naše hrvatske vrtiće bez ikakvog znanja hrvatskoga jezika. Tu i tamo nađe se dijete s kojim i kod kuće govore hrvatski, ali to je vrlo rijetko. Nama je važno da u djeci probudimo interes prema jeziku, a u takvoj dobi najviše se može postići s metodičkim igrama. Ovo smo usavršavanje zamislili tako da naučimo mnoge igre kojima se vježba hrvatski vokabular, kojima djeca upijaju u sebe hrvatski jezik. Tako će lakše nastaviti i u školi. Mi u

Serdahelu vrlo smo sretni što u našem dječjem vrtiću osim odgajateljica hrvatski jezik govori i dadilja te pomoćno osoblje. Tako djeca imaju priliku češće čuti hrvatsku riječ, ali njih najviše zanima igra, ples, pjevanje i zato smo sad ovdje da što više igara naučimo”, rekla je voditeljica serdahelskog dječjeg vrtića Eva Hederić.

Na usavršavanju su sudjelovale odgajateljice iz pomurskih dječjih vrtića te učiteljice i učitelji hrvatskog jezika iz osnovnih škola. O raznim metodičkim postupcima govorila je Marija Žužić Kovač – o igrama s kockama, slagalicama, igri po ulogama, istraživanju, umnim mapama, raznim mrežnim aplikacijama, križaljka, čitateljskim projektima. Spomenula je Malu stranicu Hrvatskog glasnika na kojoj se nalaze zanimljivi kvizovi i zadatci za djecu te razne digitalne alate koje je predstavila i pokazala polaznicima usavršavanja kako se koristiti njima. Sama ih je istražila, naučila kako se upotrebljavaju digitalni alati, ali smatra da metode treba kombinirati jer djeca vole različitost, a različite metode razvijaju različite sposobnosti.

„Najvažnije je da se i mi učitelji prilagodimo suvremenim metodama, da pratimo djecu i da znamo što bi ih moglo zainteresirati za zajednički rad, što je ono što ih najviše motivira. Digitalne metode trebaju biti prisutne jer ih privlače, ali treba pronaći ravnotežu između njih i drugih metoda jer djecu sve zanima. Važno je da im privučemo pozornost za različite mogućnosti obrade pojedinih tema”, naglasila je predavačica Marija Žužić Kovač.

Drugi dio usavršavanja ponajprije je bio namijenjen odgajateljicama, međutim metode i igre koje je predstavila Zlata Stricz

Radionica sa Zlatom Stricz Soltész

Soltész mogu se primjenjivati i u razrednoj nastavi. Teta Zlata radi od 1982. godine i ima mnogo iskustva. „Uvijek sam obožavala prirodu i to sam uvijek nastojala predati djeci u dječjem vrtiću. U prirodi se mogu naći mnoge stvari za igru, npr. kamen, drvo, sjemenke, lukovice, lišće. Sve je to zanimljivo djeci. U svojim projektima radila sam s doživljajnom metodom, što znači da treba pripaziti da djeci sve bude doživljaj, da sa svim čulima osjećaju ono što se veže uz određenu temu. Važno je imati manje tema, ali ih treba obraditi iz različitih gledišta. Ja bih hrabrila odgajateljice da što više rade s prirodnim materijalima i u prirodi. Treba pustiti dječju slobodu i osluškivati dječje misli jer će djeca tako najbolje razvijati maštu i logično razmišljanje”, objasnila je odgajateljica Zlata. Također je i konkretno predstavila razne igre sudionicima usavršavanja.

Na kraju je teta Zlata predstavila knjigu „Naše brojalice, stihovi i pjesme”, koja je namijenjena roditeljima kako bi vidjeli što se uči u vrtiću i, ako dijete kod kuće pjeva ili recitira, da se i oni mogu uključiti.

Beta

BARANJCI U MEĐUGORJU

U organizaciji Hrvatske samouprave Baranjske županije i ove je godine organizirano hodočašće u Međugorje. Već više od jednog desetljeća samouprava svake godine u svibnju organizira spomenuto hodočašće. I ove godine interes je bio velik, rekla nam je predsjednica Hrvatske samouprave Baranjske županije Brigita Stivics Sándor. Nakon objave, a već i prije nje, sva su mjesta u autobusu bila popunjena. Svake godine isti hodočasnici ponovno žele ići na put jer je iskustvo iznimno pozitivno.

Hodočasnici, njih pedesetak, krenuli su na put u noći s četvrtka na petak. Na putu prema cilju u jutarnjim su satima stali u Mostaru, a zatim su nastavili svoj put prema Međugorju. U poslijepodnevnom su satima krenuli prema Brdu ukazanja, a potom su nazočili zajedničkoj misi. U subotu su neki od hodočasnika krenuli prema Križevcu moleći se na postajama križnog puta, dok su se stariji hodočasnici, kojima je uspon predstavljao problem, molili na postajama križnog puta oko crkve u Međugorju.

Istog dana, 17. svibnja, svi su sudionici bili na izletu kod vodopada Koćuše i u Tihaljinu. Navečer su ponovno svi zajedno sudjelovali na svetoj misi kod otvorenog oltara. Hodočasnici su posjetili sve sakralne znamenitosti oko crkve, a na kraju dana zapalili su svijeće – svatko za svoje zavjete, za svoje molitve.

U nedjelju 18. svibnja nakon rane mise krenuli su prema Sarajevu te su navečer stigli kućama. Iako je hodočašće trajalo kratko, prema riječima hodočasnika, bilo je puno doživljaja i ispunjeno duhovnom obnovom.

Branka Pavić Blažetin

Škola u prirodi u Dramlju

Učenici naše škole putovali su u Dramalj kako bi pohađali školu u prirodi tijekom prvog tjedna lipnja. Iskoristivši prekrasno ljetno vrijeme, proveli smo puno vremena na plaži u okruženju hrvatskoga jezika. Međutim, ujutro je kultura igrala glavnu ulogu. Išli smo na izlet u grad Vrbnik na otoku Krku. Svi smo uspjeli proći kroz najužu ulicu na svijetu, široku 47 cm. Sljedećeg dana krenuli smo na izlet u Rijeku, gdje smo prošli kroz ribarnicu, a zatim i kroz tržnicu povrća te stigli pred kazalište. Odande nas je put vodio do kipa pape Ivana Pavla II. U Crikvenici smo posjetili Akvarij, gdje je hobotnica bila vrlo

zanimljiva. Moglo bi se reći da je priredila pravu predstavu. Na tjednim ekipnim natjecanjima na kojima su učenici morali rješavati razne sportske i jezične zadatke ekipa Ármí-na Grubitsa, učenika 7. razreda, osvojila je prvo mjesto. Svi su se odlično proveli na izletu.

Fanni Sárközi

XV. Državno natjecanje umirovljenika „Pokaži što znaš” donijelo zlato Kečkemetu

Tvrtka Hontravel Kft. 2025. godine 15. je put organizirala Državno natjecanje umirovljenika „Pokaži što znaš” i Festival plesova i glazbe naroda (XV. Országos Nyugdíjas Ki-Mit-Tud és Népek Tánca – Népek Zenéje).

Za razliku od prošlih godina, ovaj su put na natjecanje pozvani i mlađi sudionici koji su mogli nastupati u programu „Plesovi i glazba naroda”. Time su bili zastupljeni sudionici svih dobnih skupina, a stručni je žiri pri ocjenjivanju uzeo u obzir dobne posebnosti te je u skladu s tim ocijenio izvođače i grupe. Kandidati su se mogli prijaviti u raznim kategorijama: solopjevački nastup (narodna pjesma, mađarska pjesma, opereta itd.), soloinstrument, izvođenje poezije i proze, kazališna predstava, ples (narodni ples, moderni ples, trbušni ples, salonski ples i druge vrste plesova), narodni zbor, instrumentalna skupina te ostalo (umjetnik, mađioničar itd.).

Prednatjecanja su održana u čak 17 većih gradova, a oni koji su se kvalificirali u finale natjecali su se u Siófoku između 23. i 25. svibnja.

Stručni žiri dodijelio je skupini Hrvatske samouprave Kečkemeta zlatnu medalju. Hrvatska skupina iz Kečkemeta postoji već petnaest godina u promjenjivom sastavu, a djeluje pod motom „Ples uzdiže, daje snagu, liječi i približava ljude.”

Kršul

Kazalište Komedija s predstavom „Cabaret Zagrepčanke i statičar” u Pečuhu

Kazalište Komedija gostovalo je 13. lipnja na sceni Hrvatskog kazališta u Pečuhu s velikim hitom, predstavom „Cabaret Zagrepčanke i statičar” autora i redatelja Ivana Lea Leme.

Autorski tim uz Ivana Lea Lemu čine koreograf Leo Mujić, scenografkinja Vesna Režić, kostimografkinja Mirjana Zagorec te skladatelj Zvonimir Dusper Dus. U predstavi glume Mila Elegović, Nera Stipčević, Ivona Kundert, Nina Kaić Madić i Fabijan Pavao Medvešek.

O predstavi autor i redatelj Ivan Leo Lemo ističe:

„Vrlo je jednostavna svrha ove predstave i ne želim je opisivati pretenciozno. Mislim da nije pretjerano reći da svi oni koji su doživjeli nedavne potrese u našoj zemlji pate od simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja. Ovaj naš cabaret pokušava, barem donekle, raspuhati taj oblak straha, strepnje, neugodnog sjećanja i šoka upisanog u potresena tijela, rastresene umove i protresene zidove. Sudbine u elementarnim nepogodama nađu se na raskrižju između dotadašnjih rutina i nekih novih ruta. Karmički gledano, nepovoljne okolnosti nisu slučajne, a što su veće, to je i lekcija koja iz njih proizlazi važnija. Kažu ljudi: nije svako zlo za zlo. Znam da to zvuči kao izlizana fraza, ali iskustvo ovog potresa uvjerilo me u istinitost te poslovice.”

BPB